

Logischer ware het geweest zoo deze schrijver met zijne zelfbewierooking ware voortgegaan, doch wellicht schoot hem eene heel alledaagsche overweging te binnen: *Propria laus pudet.*

* * *

Voor en na *Middernacht. Amsterdamsche Schetsen door Justus van Maurik Jr.* (*Warendorf's Noveellen Bibliotheek*, N°. 13 en 14. Zonder jaartal — Mei 1891.)

Zes Amsterdamsche Schetsen van Justus van Maurik voor twintig cents! Het is te verwachten, dat er een ontzaglijk groot aantal van deze boekjes zal verspreid worden. Voor Amsterdammers hebben deze zes novellen (*De Slaapstee van Koo — Suffe Bet — 't Café Goenong Api — In de Kempfontjes — Paling Jan — Garibaldi*) een meer dan gewoon belang. In alle openbaart zich een brok uit de weinig bekende wereld der Amsterdamsche achterbuurten. Het zijn echte *Verborgenheden van Amsterdam*, maar vrij wat beter dan zekere L. van Eikenhorst (een pseudoniem) die in 1849 of 1850 schreef, toen de *Mystères* in de mode waren, toen Eugène Sue die van Parijs en Sir Francis Trolopp (Paul Féval) die van Londen had geopenbaard — naar de ingeving eener geheel bandelooze verdichtingswoede. En toch was het talent, in het verhalen dezer *histoires à dormir debout* aan den dag gelegd, zoo groot, dat de typen van den Maitre d'école, van le Chourineur, van la Louve, van Fleur de Marie, vast in het geheugen der lezers bleven ingeprent. Paul Féval ging in zijne fantasieën over Londen en de Club van de *gentlemen of the Night* zóóver, dat ieder Engelschman zijn boek onder vroolijke lachbuiën kon ter zijde schuiven. De *Mystères* werden overal gezocht. Berlijnsche verborgenheden, Peterburgsche, zelfs Edinburgsche verborgenheden werden aangeboden.

Justus van Maurik heeft de ware verborgenheden van Amsterdam bestudeerd,

zooals Charles Dickens die van Londen onderzocht. Hij heeft met slaapsteehouders geconfereerd, die hem den kelder lieten zien, waarin polderjongens voor een dubbeltje slapen met extra-genot van een kom koffie zonder suiker. Hij heeft een blik geslagen in de danshuizen der verdachte buurten en er „Suffe Bet” zien dwalen, haar man zoekende — een nathals, die haar zuinig gespaard geld stal en haar mishandelde. Hij heeft schetsen gemaakt in een dubbelzinnigen tingeltangel, waar een gepasporteed koloniaal een Goenong-Api met „eigen sjenie” op den muur schilderde — hij is afgedaald in een kelder, waar boeven slapen, en heeft de waardin, Moeder Leen, door hare telkens losbarstende smart over den dood van haar eenigen zoon, ondanks al het verschrikkelijke wat haar omringt, belangrijk gemaakt. Nog heeft hij twee nachtloopers, Paling Jan en Garibaldi, den laatste een zwerver, die onder een brug slaapt, voor de vergetelheid bewaard in de bonte rij zijner Amsterdamsche typen.

Dit alles wordt met opgeruimdheid en humor beschreven, trots de stuitende, kwalijkkriekende wereld, waaruit hij zijne zonderlinge *bohémiens* moet kiezen. Het is waar, dat wij ons in deze wereld wat beklemd gevoelen. Het is er zoo leelijk en onzindelijk. Maar Justus van Maurik zorgt, dat er hier en daar een gulle lach klinkt, dat het Terentiaansche *nihil humani* ook in de hollen der armoede en der misdaad ons soms troostend in de ooren klinkt. Slechts ééne aanmerking mag niet verzwegen worden. Bij de tekening van al het leelijke en stuitende heeft de auteur niet genoeg voor afwisseling gezorgd. Alles riekt kwalijk, alles is morsig. Een weinig meer smaak, een ziertje minder eentonigheid, ware zeer wenschelijk. De Amsterdamsche typen zijn zeer verdienstelijk geteekend, maar allen te veel van dezelfde soort.

* * *